

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 8 Φεβρουαρίου 2022 με την εξής σύνθεση: Ελευθερία Καλαμιώτη, Πρόεδρος, Ειρήνη Αψοκάρδου, Μέλος και Αθηνά Μπουζιούρη, Μέλος και εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την από 3/1/2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 16/4-1-2022 προδικαστική προσφυγή, του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...» (εφεξής «η προσφεύγουσα») που εδρεύει στ.. ..., ..., και εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ... / ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ / ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ / Τμήμα Διαγωνισμών και Συμβάσεων (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, ως και

Κατά του οικονομικού φορέα με την «...» και τον διακριτικό τίτλο «...» που εδρεύει στ.. ..., οδός ... (εφεξής «η παρεμβαίνουσα»), και εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την υπόψη προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά την ακύρωση της υπ' αρ. πρωτ.: 45007 ΕΞ 2021/20-12-2021 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου ... και των συμπροσβαλλόμενων πρακτικών υπ' αριθμ. 2 και 3 της αρμόδιας Επιτροπής Διαγωνισμού, κατά το μέρος τους με το οποίο έκριναν ως νόμιμη την προσφορά της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΩΝ - ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ» και αποφάσισαν την ανάδειξή της ως προσωρινής αναδόχου του διαγωνισμού.

Η συζήτηση άρχισε αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια Αθηνά Μπουζιούρη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

Αριθμός απόφασης: 286/2022

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 3.900,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 3/1/2022 πληρωμή στην ALPHA BANK και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ποσού 780.000,00 ευρώ άνευ ΦΠΑ.

2. Επειδή, με Διακήρυξη υπ' αριθ. πρωτ. ... η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε διεθνή ανοιχτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου της σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαριότητας (CPV ...), για την κάλυψη των αναγκών του κτηρίου της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου ... με εκτιμώμενη αξία 967.200,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, για χρονικό διάστημα τριάντα έξι (36) μηνών. Ως κριτήριο ανάθεσης ορίστηκε αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει τιμής και ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών η 22/6/2021. Στον διαγωνισμό συμμετείχαν πέντε (5) οικονομικοί φορείς, των οποίων οι προσφορές έγιναν δεκτές στον διαγωνισμό. Με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, επικυρώθηκαν τα Πρακτικά υπ' αριθ. 1 και 2 της Επιτροπής Διαγωνισμού, έγιναν δεκτές οι προσφορές όλων των διαγωνιζομένων, κατετάγησαν πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας η παρεμβαίνουσα η οποία αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος και δεύτερη η προσφεύγουσα. Κατά της ως άνω απόφασης, κατά το μέρος της με το οποίο έγινε δεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας και ανεδείχθη αυτή σε προσωρινή ανάδοχο της σύμβασης, ασκείται η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή.

3. Επειδή, προκήρυξη σύμβασης απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα για δημοσίευση στις 14/5/2021 στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η Διακήρυξη αναρτήθηκε στις 17/5/2021 στο ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ: ...), καθώς επίσης και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο διαγωνισμός έλαβε συστημικό Α/Α ...

4. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικείμενου της σύμβασης (υπηρεσίες), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της, χωρίς ΦΠΑ, του χρόνου έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης, καθώς επίσης και της νομικής φύσης της

Αριθμός απόφασης: 286/2022

αναθέτουσας αρχής υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016 και δη του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016, η δε ΑΕΠΠ ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

5. Επειδή, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε νόμιμα δια του συστήματος «Επικοινωνία» του διαγωνισμού, ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη και με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι του ΠΔ 39/2017, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 αυτού και την παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, στις 3/1/2022 και κοινοποιήθηκε αυθημερόν δια μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΑΕΠΠ. Είναι δε και εμπρόθεσμη δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στους ενδιαφερόμενους διά της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ την 23/12/2021.

6. Επειδή, η προσφεύγουσα, η οποία έχει καταταγεί δεύτερη κατά σειρά μειοδοσίας, ασκεί την προδικαστική προσφυγή με πρόδηλο έννομο συμφέρον, το οποίο συνίσταται στην προσδοκία ανάληψης της σύμβασης, σε περίπτωση που γίνει δεκτή η προδικαστική προσφυγή και ακυρωθεί η απόφαση κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού στην παρεμβαίνουσα η οποία έχει αναδειχθεί προσωρινή ανάδοχος.

7. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την προδικαστική προσφυγή στις 4/1/2022 με παραλήπτες σε όλους τους συμμετέχοντες μέσω της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού.

8. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή υπέβαλε το υπ' αριθ. πρωτ. 2506ΕΞ2022/21-1-2022 έγγραφο απόψεων επί της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού στις 21/1/2022, ήτοι μετά την πάροδο της νόμιμης δεκαπενθήμερης προθεσμίας από την κατάθεση της προδικαστικής προσφυγής, και, ως εκ τούτου, αυτές δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη.

Κατά την ειδική γνώμη του Μέλους, Ε. Αψοκάρδου, ο σκοπός του νομοθέτη είναι να παρασχεθεί η δυνατότητα σε καθένα από τους συμμετέχοντες στη διαδικασία να λάβει γνώση όλων των ισχυρισμών των υπολοίπων και να έχει τη δυνατότητα να τους αντικρούσει, ώστε να εξασφαλίζεται πλήρως η αντιμωλία στο στάδιο της προδικαστικής, ουσιαστικής δε, εξετάσεως της προσφυγής και ως εκ τούτου, και με δεδομένο μάλιστα τον συχνά τεχνικό χαρακτήρα των σχετικών ζητημάτων να

Αριθμός απόφασης: 286/2022

διευκολύνεται εν συνεχεία όπως επιβάλλεται από το Σύνταγμα (αρ. 20 παρ. 1) η κατά την αρχή της αντιμωλίας διεξαγωγή των αντίστοιχων δικαστικών διαδικασιών (ΕΑ ΣΤΕ 51/2021, ΣΤΕ 780/2019, ΕΑ ΣΤΕ 158/2008) και η παροχή αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (ΕΑ 51/2021 σκ.9). Επομένως, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 365 ερμηνευομένων σύμφωνα με τον σκοπό τους, εφόσον οι απόψεις της αναθέτουσας αρχή κοινοποιήθηκαν, έστω εκπρόθεσμα, στην προσφεύγουσα σε ημερομηνία κατά την οποία ήταν δυνατή η εμπρόθεσμη υποβολή υπομνήματος από εκείνη προς αντίκρουσή τους, και ανεξαρτήτως του εάν, εν προκειμένω, δεν υπέβαλε εντέλει, πρέπει να ληφθούν υπόψη από το αποφασίζον Κλιμάκιο προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας (πρβλ. αποφάσεις ΑΕΠΠ 857/2020 και 781/2020, εισηγήτρια Ε. Αψοκάρδου, 1638/2020, σκ. 9, ειδική γνώμη Ε. Αψοκάρδου).

9. Επειδή, την 13/1/2022 η παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως, ήτοι εντός δεκαημέρου από την κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής, παρέμβαση δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού υπέρ της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης και με πρόδηλο έννομο συμφέρον, δοθέντος ότι με την προδικαστική προσφυγή προβάλλονται λόγοι κατά της αποδοχής της προσφοράς της.

10. Επειδή, με την υπ' αριθ. 21/2022 Πράξη της Προέδρου του 1ου Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής.

11. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 1^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

12. Επειδή, το άρθρο 346 Ν. 4412/2016 ορίζει ότι «κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση

Αριθμός απόφασης: 286/2022

παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».

13. Επειδή, το άρθρο 360 παρ. 1 Ν. 4412/2016 ορίζει ότι «κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

14. Επειδή, με τον **πρώτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα έχει συμπληρώσει εσφαλμένα το ΕΕΕΣ, διότι απάντησε αρνητικά στο ερώτημα εάν «θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν;», με αποτέλεσμα να μην δεσμευτεί προαποδεικτικώς για την παροχή των απαιτούμενων για την απόδειξη της ασφαλιστικής και φορολογικής του ενημερότητας στοιχείων στην αναθέτουσα αρχή. Η παρεμβαίνουσα αντιτάσσει ότι «η ως άνω ερώτηση αποτελεί υποερώτημα της ερώτησης του Μέρους II: Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα' [...]. Σύμφωνα ωστόσο με την με αριθμό 23 Κατευθυντήρια Οδηγία (Απόφαση 3/24-01-2018 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων) με θέμα 'Ειδικά θέματα συμπλήρωσης του Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) και του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ)' επισημαίνεται ξεκάθαρα αναφορικά με το εν λόγω πεδίο του ΤΕΥΔ/ΕΕΕΣ, που αφορά στην εγγραφή οικονομικών φορέων σε επίσημους καταλόγους ότι μόνο εφόσον ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος κατά τα ανωτέρω, σε επίσημο κατάλογο, συμπληρώνει, πέρα από την ένδειξη 'ΝΑΙ' τα στοιχεία α έως ε, άλλως συμπληρώνει την ένδειξη 'ΟΧΙ' και δεν συμπληρώνει τις ερωτήσεις που ακολουθούν στα στοιχεία α έως ε (βλ. υποσημείωση 28)». Περαιτέρω, η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν

Αριθμός απόφασης: 286/2022

υφίσταται επί του παρόντος επίσημος κατάλογος του άρθρου 83 του Ν. 4412/2016 ως προς τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων γενικών υπηρεσιών, όπως η προκείμενη, η ίδια δεν υποχρεούτο να απαντήσει στην επίμαχη ερώτηση, η δε εκ περισσού απάντησή της δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο αποκλεισμού. Τέλος, ισχυρίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση, τυχόν ελάττωμα της κατά τα άνω δήλωσής της στο ΕΕΕΣ δεν πρέπει να οδηγήσει σε αποκλεισμό της από τον διαγωνισμό, διότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να την καλέσει να διευκρινίσει τη δήλωσή της κατ' άρθρο 102 Ν. 4412/2016.

15. Επειδή, το άρθρο 83 Ν. 4412/2016 ορίζει τα εξής: «1. Η λειτουργία όλων των επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των μελετητών, που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες εθνικές διατάξεις ή/και η πιστοποίηση από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α', διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Η Αρχή ανακοινώνει στην Επιτροπή και στα λοιπά κράτη - μέλη τη διεύθυνση του οργανισμού πιστοποίησης ή του οργανισμού που είναι υπεύθυνος για τους επίσημους καταλόγους, στον οποίο αποστέλλονται οι αιτήσεις. 2. Οι προϋποθέσεις εγγραφής στους επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών, καθώς και οι προϋποθέσεις που αφορούν την έκδοση πιστοποιητικών από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α', προσαρμόζονται στις διατάξεις των άρθρων 73 έως 83. Αιτήσεις εγγραφής μπορούν να υποβάλλονται και από οικονομικούς φορείς, οι οποίοι ανήκουν σε ένωση και επικαλούνται πόρους, που τους διαθέτουν άλλοι συμμετέχοντες σε αυτήν, σύμφωνα με το άρθρο 78. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς αποδεικνύουν στην αρχή που συντάσσει τον επίσημο κατάλογο ότι θα έχουν στη διάθεσή τους αυτούς τους πόρους καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος του πιστοποιητικού, που πιστοποιεί την εγγραφή τους στον επίσημο κατάλογο και ότι οι εν λόγω συμμετέχοντες στην ένωση συνεχίζουν να πληρούν, κατά το ίδιο διάστημα, τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό που επικαλούνται οι φορείς αυτοί για την εγγραφή τους. 3. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι

Αριθμός απόφασης: 286/2022

σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. Στα πιστοποιητικά αυτά αναφέρονται τα δικαιολογητικά βάσει των οπσίων έγινε η εγγραφή των εν λόγω οικονομικών φορέων στον επίσημο κατάλογο ή η πιστοποίηση και η κατάταξη στον εν λόγω κατάλογο. 4. Η πιστοποιούμενη εγγραφή στους επίσημους καταλόγους από τους αρμόδιους οργανισμούς ή το πιστοποιητικό, που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης, συνιστά τεκμήριο καταλληλότητας όσον αφορά τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό. 5. Η εγγραφή και κατάταξη στα Μ.Ε.Ε.Π., Μητρώο Μελετητών και Μητρώο Γραφείων Μελετών, και η κατοχή αντίστοιχου πτυχίου αποτελεί τεκμήριο τεχνικής καταλληλότητας γενικής εμπειρίας. 6. Οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή σε επίσημους καταλόγους ή από την πιστοποίηση δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση. Όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων και τελών, μπορεί να ζητείται πρόσθετο πιστοποιητικό από κάθε εγγεγραμμένο οικονομικό φορέα, όποτε πρόκειται να ανατεθεί μια σύμβαση [...]».

16. Επειδή, η Διακήρυξη, η οποία συνιστά το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού δεσμεύοντας αμφίδρομα την αναθέτουσα αρχή και τους διαγωνιζόμενους (ΕΑ ΣτΕ 352/2016, 53/2011, ΣτΕ 3669/2015, 5022/2012), ορίζει τα εξής: «2.2.3 Λόγοι αποκλεισμού. Αποκλείεται από τη συμμετοχή στην παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης (διαγωνισμό) οικονομικός φορέας, εφόσον συντρέχει στο πρόσωπό του (εάν πρόκειται για μεμονωμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ή σε ένα από τα μέλη του (εάν πρόκειται για ένωση οικονομικών φορέων) ένας ή περισσότεροι από τους ακόλουθους λόγους: [...] 2.2.3.2. Στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή/και β) όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών

Αριθμός απόφασης: 286/2022

κοινωνικής ασφάλισης. Αν ο οικονομικός φορέας είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση. Οι ως άνω υποχρεώσεις α) και β) δεν θεωρείται ότι έχουν αθετηθεί εφόσον δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον αυτές έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό διακανονισμό που τηρείται. Στην περίπτωση αυτή, ο οικονομικός φορέας δεν υποχρεούται να απαντήσει καταφατικά στο σχετικό ερώτημα του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο υποβάλλει ως προκαταρκτική απόδειξη σύμφωνα με την παρ. 2.2.9.1. ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης με το οποίο ερωτάται εάν ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή, κατά περίπτωση, εάν έχει αθετήσει τις παραπάνω υποχρεώσεις του. Δεν αποκλείεται ο οικονομικός φορέας, όταν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους. [...] 2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών. Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα VII της παρούσας διακήρυξης, το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες του Παραρτήματος 1». 2.2.9.2.Β.7. «οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες εθνικές διατάξεις ή διαθέτουν πιστοποίηση από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν.

Αριθμός απόφασης: 286/2022

4412/2016, μπορούν να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. Στα πιστοποιητικά αυτά αναφέρονται τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή των εν λόγω οικονομικών φορέων στον επίσημο κατάλογο ή η πιστοποίηση και η κατάταξη στον εν λόγω κατάλογο. Η πιστοποιούμενη εγγραφή στους επίσημους καταλόγους από τους αρμόδιους οργανισμούς ή το πιστοποιητικό, που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης, συνιστά τεκμήριο καταλληλότητας όσον αφορά τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους απαλλάσσονται από την υποχρέωση υποβολής των δικαιολογητικών που αναφέρονται στο πιστοποιητικό εγγραφής τους». Περαιτέρω, το αναρτημένο στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού ΕΕΕΣ περιέχει στο Μέρος II: Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα Α: Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα το εξής ερώτημα με τα υποερωτήματά του: «Ο ΟΦ είναι εγγεγραμμένος σε Εθνικό Σύστημα (Προ)Επιλογής Κατά περίπτωση, ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό [π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής]; Απάντηση: Ναι / Όχι Αναφέρετε την ονομασία του καταλόγου ή του πιστοποιητικού και τον σχετικό αριθμό εγγραφής ή πιστοποίησης, κατά περίπτωση: - Εάν το πιστοποιητικό εγγραφής ή η πιστοποίηση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε: - Αναφέρετε τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η πιστοποίηση και κατά περίπτωση, την κατάταξη στον επίσημο κατάλογο - Η εγγραφή ή η πιστοποίηση καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής; Ναι / Όχι Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) / Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) 4 Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν; Ναι / Όχι Εάν η σχετική τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε: Ναι / Όχι Διαδικτυακή Διεύθυνση - Επακριβή στοιχεία αναφοράς

Αριθμός απόφασης: 286/2022

των εγγράφων - Αρχή ή Φορέας έκδοσης-». Τέλος, οι δηλώσεις περί λόγων αποκλεισμού περιέχονται στο Μέρος III του ΕΕΕΣ, το ερώτημα Β' του οποίου αφορά τους λόγους που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

17. Επειδή, από τη συστηματική εξέταση του περιεχομένου της Ενότητας Α του Μέρους II του εντύπου ΕΕΕΣ προκύπτει ότι, εφόσον ο διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε Εθνικό Σύστημα (Προ)επιλογής και συμπληρώσει τη σχετική ένδειξη «ΝΑΙ» στο οικείο ερώτημα, αυτός είναι υποχρεωμένος να συμπληρώσει και τα επόμενα πεδία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται το επίμαχο ερώτημα εάν θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες για την πρόσβαση της αναθέτουσας αρχής σε σχετική εθνική βάση δεδομένων. Αντιθέτως, στην περίπτωση που ο διαγωνιζόμενος απαντήσει αρνητικά στο αρχικό ερώτημα, δεν συμπληρώνει τις ερωτήσεις που ακολουθούν, μεταξύ των οποίων και την επίμαχη (ΔΕΦΚομ 77/2021, σκ. 19, Ν26/2020). Άλλωστε, το ερώτημα στο Μέρος II Α του ΕΕΕΣ περί εγγραφής σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων αφορά μόνον τις συμβάσεις έργων, καθώς η βεβαίωση εγγραφής στο ΜΕΕΠ, σε συνδυασμό με την ενημερότητα πτυχίου, συνιστά τον μοναδικό, επί της παρούσης, εθνικό «επίσημο κατάλογο» που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 83 του Ν. 4412/2016. Το συγκεκριμένο δε πεδίο συμπεριλαμβάνεται στο υπόδειγμα ΕΕΕΣ της προκείμενης διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης γενικών υπηρεσιών, προς συμπλήρωση από τυχόν αλλοδαπό οικονομικό φορέα, στη χώρα εγκατάστασης του οποίου υφίσταται επίσημος κατάλογος για παρόχους υπηρεσιών (βλ. την Κατευθυντήρια Οδηγία 23 της ΕΑΑΔΗΣΥ: «Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι το πεδίο του ΤΕΥΔ/ΕΕΕΣ, που αφορά στην εγγραφή οικονομικών φορέων σε επίσημους καταλόγους, δεν μπορεί να απαλειφθεί από τις αναθέτουσες αρχές σε κανένα είδος σύμβασης (προμηθειών, υπηρεσιών, έργων, μελετών κλπ), καθώς δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο συμμετοχής στη διαδικασία αλλοδαπού οικονομικού φορέα, εγγεγραμμένου σε επίσημο κατάλογο της χώρας εγκατάστασής του ή άλλης χώρας ή ακόμη και το ενδεχόμενο εγγραφής ημεδαπού οικονομικού φορέα σε επίσημο κατάλογο άλλης χώρας, την εγγραφή στον οποίο δύναται να επικαλεστεί συμπληρώνοντας τη σχετική

ένδειξη στο ΤΕΥΔ/ΕΕΕΣ»). Εν προκειμένω, η παρεμβαίνουσα, η οποία δεν είναι εγγεγραμμένη σε επίσημο κατάλογο (ούτε θα μπορούσε να είναι για το προκείμενο είδος σύμβασης, όπως προεκτέθηκε), δήλωσε «ΟΧΙ» στο οικείο αρχικό ερώτημα του ΕΕΕΣ και, περαιτέρω, «ΟΧΙ» και υποερωτήματα που ακολουθούσαν, μεταξύ των οποίων και στο εάν «ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν;». Ενόψει όσων έγιναν δεκτά ανωτέρω, η κατά τα άνω απάντηση της παρεμβαίνουσας στο ΕΕΕΣ δεν ασκεί επιρροή ως προς το παραδεκτό της προσφοράς της, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας (ΔΕφΚομ 77/2021, σκ. 19, Ν26/2020, ΑΕΠΠ 519/2021, σκ. 38 επ.). Ως εκ τούτου, ο πρώτος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

18. Επειδή, με τον **δεύτερο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής προβάλλεται ότι η παρεμβαίνουσα «δεν συμπεριέλαβε κανένα τεχνικό φυλλάδιο ή prospectus για τα υλικά και τα μηχανήματα στα οποία αναφέρεται, με αποτέλεσμα να μην αποδεικνύει την καταλληλότητα των υλικών και των μηχανημάτων με τα οποία προτίθεται να καλύψει τις τεχνικές προδιαγραφές της Διακήρυξης». Η παρεμβαίνουσα αντιτάσσει ότι «σε πλήρη συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης υπέβαλα στον φάκελο της Τεχνικής Προσφοράς μου το Ηλεκτρονικό Αρχείο 'ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΥΠ_..._signed.pdf', στο οποίο περιγράφονται όλες οι απαιτήσεις και οι προδιαγραφές του έργου και συνεπώς καλύπτει όλες τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές που έχουν τεθεί σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της Διακήρυξης, με τις οποίες δηλώνω ότι συμφωνώ. Δεν απαιτούνταν από κανέναν ρητό όρο της διακήρυξης επί ποινή απαραδέκτου η υποβολή τεχνικών φυλλαδίων και prospectus για τα μηχανήματα και τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν και συνεπώς δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο αποκλεισμού της προσφοράς μου η μη υποβολή τους στον φάκελο της τεχνικής προσφοράς. Η μόνη αναφορά βρίσκεται στο πεδίο της Διακήρυξης σχετικά με το φύλλο συμμόρφωσης, του οποίου η υποβολή είναι προαιρετική».

19. Επειδή, η Διακήρυξη ορίζει συναφώς με τον προβαλλόμενο λόγο της προδικαστικής προσφυγής τα εξής «2.4.3.2 Τεχνική Προσφορά. Η Τεχνική Προσφορά συντάσσεται συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος. Στη συνέχεια το σύστημα παράγει σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, σε μορφή pdf, το οποίο υπογράφεται ψηφιακά. Η τεχνική προσφορά θα πρέπει να καλύπτει όλες τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές που έχουν τεθεί από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το Παράρτημα I της Διακήρυξης, περιγράφοντας ακριβώς πώς οι συγκεκριμένες απαιτήσεις και προδιαγραφές πληρούνται. Διευκρινίζεται ότι το υπόδειγμα του φύλλου συμμόρφωσης του Παραρτήματος II της παρούσας είναι προαιρετικό και παρατίθεται προς διευκόλυνση των οικονομικών φορέων στη σύνταξη των τεχνικών τους προσφορών. [...] ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Φύλλο Συμμόρφωσης (προαιρετικά) Οδηγίες συμπλήρωσης: στη στήλη ‘ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ’ αναγράφονται οι ζητούμενες από την παρούσα διακήρυξη τεχνικές απαιτήσεις σύμφωνα με το παράρτημα I αυτής [...] Στη στήλη ‘ΑΠΑΝΤΗΣΗ’ σημειώνεται η απάντηση του συμμετέχοντος οικονομικού φορέα που έχει τη μορφή ΝΑΙ/ΟΧΙ εάν η αντίστοιχη προδιαγραφή πληρούται ή όχι από την Προσφορά. Στη στήλη ‘ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ’ θα καταγραφεί η παραπομπή στην Τεχνική Προσφορά του συμμετέχοντος οικονομικού φορέα με την οποία τεκμηριώνεται η πλήρωση των απαιτήσεων του Φύλλου Συμμόρφωσης. Η συμπλήρωση των παραπομπών, θα πρέπει να είναι κατά το δυνατόν συγκεκριμένες (π.χ. Τεχνικό Φυλλάδιο 1, Σελ. ... Παράγραφος ..., κ.λπ.). Αντίστοιχα στη σχετική αναφορά, θα υπογραμμιστεί το σημείο που τεκμηριώνει τη συμφωνία ή υπερέκλυση και θα σημειωθεί η αντίστοιχη παράγραφος του Φύλλου Συμμόρφωσης στην οποία καταγράφεται η ζητούμενη προδιαγραφή (π.χ. Προδιαγρ. 1)». Από τους προκείμενους όρους της Διακήρυξης, προκύπτει ότι το επί ποιινή αποκλεισμού απαιτούμενο περιεχόμενο της τεχνικής προσφοράς των διαγωνιζομένων είναι το αρχείο της τεχνικής προσφοράς που παράγεται από το σύστημα σε μορφή αρχείου pdf, κατόπιν της συμπλήρωσης από τον διαγωνιζόμενο της σχετικής φόρμας, και υποβάλλεται ψηφιακά υπογεγραμμένο από τον οικονομικό φορέα. Ρήτως δε η Διακήρυξη αναφέρει ότι το φύλλο συμμόρφωσης υποβάλλεται προαιρετικά, πράγμα που ισχύει και για τα τυχόν τεχνικά φυλλάδια που αναφέρονται στις οδηγίες συμπλήρωσής του. Ούτε από τις ανωτέρω ούτε από άλλη διάταξη της Διακήρυξης προκύπτει υποχρέωση

Αριθμός απόφασης: 286/2022

υποβολής τεχνικών φυλλαδίων ή prospectus, και μάλιστα επί ποινή αποκλεισμού, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας. Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του ηλεκτρονικού φακέλου του διαγωνισμού, η παρεμβαίνουσα υπέβαλε το παραχθέν από το σύστημα από 18/6/2021 αρχείο τεχνικής προσφοράς με τίτλο «Supplier_Quote_180621_signed» και με αριθμό προσφοράς 228627. Επιπροσθέτως, στον φάκελο δικαιολογητικών – τεχνικής προσφοράς περιέχεται το αρχείο με τίτλο «ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ_ΥΠ ..._signed» με αναλυτική περιγραφή σχετικά με την πλήρωση των απαιτήσεων της Διακήρυξης, πράγμα που, άλλωστε, ουδόλως αμφισβητείται από την προσφεύγουσα. Ενόψει των γενομένων δεκτών ανωτέρω, η τεχνική προσφορά της παρεμβαίνουσας με το ανωτέρω περιεχόμενο είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της Διακήρυξης, το γεγονός δε της μη υποβολής των τεχνικών φυλλαδίων δεν άγει σε απαράδεκτο αυτής, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

20. Επειδή, με τον **τρίτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής, η προσφεύγουσα προβάλλει τα εξής: «Από την οικονομική προσφορά της εταιρείας «...» προκύπτει ότι η εν λόγω εταιρεία έχει υπολογίσει εργοδοτικές εισφορές για τους εργαζόμενους δωρης απασχόλησης με ποσοστό 24,69% αντί του ορθού και νόμιμου ποσοστού 25,17%, με το οποίο πρέπει να υπολογίζονται οι εργοδοτικές εισφορές των εργαζομένων δωρης απασχόλησης που υπάγονται στον Κανονισμό Βαρέων και Ανθυγιεινών, όπως εν προκειμένω οι καθαριστές που θα απασχοληθούν για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης σε δωρες βάρδιες επί πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα. Ειδικότερα, η ανωτέρω εταιρεία αναφέρει ρητά στο αρχείο «Ανάλυση Εργατικού Κόστους_Άρθρο 68_signed.pdf» ότι για τον απογευματινό καθαρισμό θα απασχολεί «11 άτομα x 6 ώρες x 5 μέρες (Δευτέρα – Παρασκευή) x 4,33 Εβδομάδες = 1429,89 ώρες μηνιαίως» και ότι υπολογίζει τις εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ που τους αναλογούν με ποσοστό 24,69%. Με το ίδιο ποσοστό (24,69%) υπολογίζει η ανωτέρω εταιρεία και τις εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ που αναλογούν στους εργαζόμενους που θα απασχολούνται σε πρωινές βάρδιες επί 40 ώρες εβδομαδιαίως (= 8 ώρες ημερησίως x 5 ημέρες εβδομαδιαίως). Ο ανωτέρω υπολογισμός, ωστόσο, καθιστά την προσφορά της

Αριθμός απόφασης: 286/2022

μη νόμιμη και απορριπτέα για τους εξής λόγους: Το ποσοστό των εργοδοτικών εισφορών που υποχρεούται να καταβάλλει ο εργοδότης για τους καθαριστές που υπάγονται στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα από την 1η/1/2021 ανέρχεται α) σε 24,69%, εφόσον οι καθαριστές απασχολούνται με πλήρες ωράριο (40 ώρες εβδομαδιαίως) (κωδικός 105) και β) σε 25,17%, για την περίπτωση που απασχολούνται για περισσότερες από 30 και λιγότερες από 40 ώρες εβδομαδιαίως (κωδικός 3133)». Η παρεμβαίνουσα αντιτάσσει ως προς τα ανωτέρω, τα εξής: «απολύτως εύλογα και νόμιμα υπολόγισα τις ασφαλιστικές εισφορές με βάση το ισχύον για όλη τη διάρκεια της σύμβασης ποσοστό ύψους 24,69% για βαρέα και ανθυγιεινά με πλήρη απασχόληση όσον αφορά την απογευματινή βάρδια, καθώς στη Διακήρυξη του Διαγωνισμού απαιτούνταν για την απογευματινή βάρδια να απασχοληθούν 11 άτομα από 15:00 έως 21:00 (6ώρες) από Δευτέρα ως Παρασκευή, δηλαδή 30 ώρες την εβδομάδα. Όσον αφορά δε την έννοια του όρου "πλήρης απασχόληση" έχει γίνει δεκτό με την εγκ. 182/85 ότι η απασχόληση θα πρέπει να διαρκεί από 5 ώρες την ημέρα και πάνω ή 30 ώρες την εβδομάδα. Διευκρινίζεται δε ότι, όταν πρόκειται για πέντε (5) ημέρες απασχόληση την εβδομάδα, αυτή θα πρέπει να παρέχεται επί έξι ώρες την ημέρα, ώστε να συμπληρώνονται τουλάχιστον 30 ώρες την εβδομάδα».

21. Επειδή, το άρθρο 48 Ν. 4670/2020 περί μείωσης εισφορών εργοδότη-εργαζομένου ορίζει ότι «Από την 1η Ιουνίου 2020 στις περιπτώσεις πλήρους απασχόλησης οι ασφαλιστικές εισφορές των μισθωτών μειώνονται κατά 0,90 ποσοστιαίες μονάδες ως ακολούθως: 1. Κατά 0,75 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ κλάδου ανεργίας. Η μείωση επιμερίζεται κατά 0,48 πμ στο ασφάλιστρο του εργοδότη και κατά 0,27 πμ στο ασφάλιστρο του εργαζομένου. Το συνολικό ασφάλιστρο υπέρ ανεργίας διαμορφώνεται σε 4,25 % και κατανέμεται 2,69 % στον εργοδότη και 1,56 % στον εργαζόμενο. 2. Κατά 0,15 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (ΕΛΕΚΠ) του άρθρου 34 παρ. 4 περίπτωση β` του ν. 4144/2013 (Α` 88), η οποία μειώνεται από την εισφορά που προβλέπεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1, περίπτωση β`, εδάφιο α` του ν.δ. 2963/1954 (Α` 195), και αφορά αποκλειστικά ασφάλιστρο του εργαζόμενου. Το αντίστοιχο ασφάλιστρο του εργαζομένου υπέρ ΕΛΕΚΠ διαμορφώνεται σε 1,20 % και κατανέμεται 0,85 % υπέρ πρώην ΟΕΚ (ν.δ.

Αριθμός απόφασης: 286/2022

2963/1954) και 0,35% υπέρ πρώην ΟΕΕ (ν. 678/1977, Α` 246 και άρθρο 7 του ν. 3144/2003, Α` 111)». Περαιτέρω, το άρθρο 31 Ν. 4756/2020, όπως αυτό ισχύει τροποποιηθέν ως προς τη διάρκεια ισχύος του με το άρθρο 81 του Ν. 4826/2021, ορίζει ότι «1. Από την 1η Ιανουαρίου 2021 οι ασφαλιστικές εισφορές των μισθωτών εργαζομένων σε φορείς εκτός δημόσιων υπηρεσιών, αποκεντρωμένων διοικήσεων, Ο.Τ.Α. α` και β` βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου εντός Γενικής Κυβέρνησης, μειώνονται κατά τρεις (3) ποσοστιαίες μονάδες από το ύψος που είχε διαμορφωθεί την 1η.6.2020, ως ακολούθως: α) Κατά 1,85 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ κλάδου ανεργίας. Η μείωση επιμερίζεται κατά 1,49 πμ στο ασφάλιστρο του εργοδότη και κατά 0,36 πμ στο ασφάλιστρο του εργαζομένου. Το συνολικό ασφάλιστρο υπέρ ανεργίας διαμορφώνεται σε ποσοστό 2,4 % και κατανέμεται κατά 1,2 % στον εργοδότη και κατά 1,2 % στον εργαζόμενο. β) Κατά 0,30 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (Ε.Λ.Ε.Κ.Π.) της περ. α` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013 (Α` 88), η οποία μειώνεται κατά 0,12 πμ από την εργοδοτική εισφορά υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Ανεργίας (Ε.Κ.Λ.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 2224/1994 (Α` 122) και κατά 0,18 πμ από την εργοδοτική εισφορά υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Π.Ε.Κ.Ε.), σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 2224/1994. Το συνολικό ασφάλιστρο της περ. α` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013 διαμορφώνεται σε 0,16 % και κατανέμεται ως εξής: βα) Εργοδοτική εισφορά 0,06 % υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Π.Ε.Κ.Ε.), σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 2224/1994. ββ) Εισφορά εργαζομένου 0,10 % υπέρ του Ειδικού Κοινού Λογαριασμού Ανεργίας (Ε.Κ.Λ.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 2224/1994. γ) Κατά 0,85 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (Ε.Λ.Ε.Κ.Π.) της περ. β` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013, η οποία μειώνεται από την εισφορά που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της περ. β` της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν.δ. 2963/1954 (Α` 195), και αφορά αποκλειστικά ασφάλιστρο του εργαζόμενου. Το αντίστοιχο ασφάλιστρο του εργαζομένου υπέρ Ε.Λ.Ε.Κ.Π. διαμορφώνεται

Αριθμός απόφασης: 286/2022

σε ποσοστό 0,35 % και αφορά ασφάλιστρο υπέρ πρώην ΟΕΕ (ν. 678/1977, Α` 246 και άρθρο 7 του ν. 3144/2003, Α` 111). 2. Από την εισφορά της περ. α` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013 (κλάδος ΛΑΕΚ του Ε.Λ.Ε.Κ.Π. όπως αυτή διαμορφώνεται με βάση τις διατάξεις της περ. β), αποδίδεται πόρος στο Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, στον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), καθώς και στα ινστιτούτα και τα εκπαιδευτικά κέντρα, τα οποία έχουν ιδρυθεί ή θα ιδρυθούν με τη συμμετοχή της ΓΣΕΕ, του ΣΕΒ, της ΓΣΕ-ΒΕΕ, της ΕΣΕΕ, του ΣΕΤΕ και του ΣΒΒΕ. Για τους ανωτέρω φορείς, εκτός του ΕΟΠΠΕΠ, η απόδοση του πόρου από τον κλάδο ΛΑΕΚ μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) επί του συνόλου των ετήσιων εισφορών που εισπράττονται από τον e-ΕΦΚΑ για λογαριασμό του κλάδου ΛΑΕΚ, ανεξαρτήτως του βαθμού απόδοσης αυτών στον ΟΑΕΔ. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην παρ. 10 του άρθρου 1 του ν. 2434/1996 (Α` 188). 3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν μέχρι την 31η.12.2022. 4. Η απώλεια εσόδων που προκαλείται στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ και του ΟΑΕΔ λόγω εφαρμογής της παρ. 1, καλύπτεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Με αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου του ΟΑΕΔ, το ποσό της κρατικής επιχορήγησης δύναται να κατανέμεται μεταξύ των αυτοτελών κλάδων του Οργανισμού ανάλογα με τις υποχρεώσεις εκάστου κλάδου». Από τις ανωτέρω διατάξεις, προκύπτει ότι με την μεν πρώτη από αυτές μειώθηκαν οι εισφορές κλάδου ανεργίας επ' αόριστο, αλλά μόνο για τις συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης, ενώ με τη δεύτερη μειώθηκαν οι εν λόγω εισφορές για όλα τα είδη συμβάσεων εργασίας, πλην όμως για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ήτοι αρχικά μέχρι την 31/12/2021 και, κατόπιν τροποποίησης της παρ. 3 του άρθρου 31 Ν. 4756/2020, μέχρι την 31/12/2022. Επομένως, από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, προκύπτει ότι οι εισφορές κλάδου ανεργίας για τις συμβάσεις εργασίας μερικής απασχόλησης παραμένουν κατά 0,48 ποσοστιαίες μονάδες αυξημένες σε σχέση με αυτές που βαρύνουν τις συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης.

22. Επειδή, με την υπ' Φ10221/οικ.26816/929/2011 απόφαση Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων περί βαρέων και ανθυγιεινών εργασιών (ΦΕΚ Β' 2778/2011) ορίστηκε ότι «Βαριές και

Αριθμός απόφασης: 286/2022

Ανθυγιεινές εργασίες με τις έναντι αυτών ειδικότητες, είναι οι παρακάτω ειδικά απαριθμούμενες: [...] καθαρίστριες πλήρους απασχόλησης. Καθαριστές – Καθαρίστριες με πλήρη απασχόληση, πλην εκείνων που απασχολούνται σε: α) γραφεία δημοσίων υπηρεσιών, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού και τις επιχειρήσεις αυτών, ΝΠΙΔ που ανήκουν στο Κράτος, καθώς και στις δημόσιες επιχειρήσεις, οργανισμούς και Α.Ε που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α΄ και Β΄ του ν.3429/2005 όπως ισχύουν και έχουν εργοδότες τους ως άνω αναφερόμενους φορείς, β) γραφεία διοίκησης επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα». Όπως διευκρινίστηκε περαιτέρω με την Εγκύκλιο 27/20-3-2012 του ΙΚΑ/ΕΤΑΜ (ΑΔΑ Β4454691ΩΓ-ΠΙΗ), «με την παραπάνω διάταξη καλύπτονται πλέον μόνο οι καθαριστές/καθαρίστριες που απασχολούνται με πλήρη απασχόληση αφού η β΄ περίπτωση της αντίστοιχης διάταξης του ΚΒΑΕ (2η περίπτωση ειδικοτήτων του υπεδ. γ΄ του εδαφίου Β΄) «άνευ χρονικού περιορισμού ημερήσιας απασχόλησης» έχει καταργηθεί. Σχετικά με την έννοια του όρου “πλήρης απασχόληση” έχει γίνει δεκτό με την εγκ. 182/85 ότι η απασχόληση θα πρέπει να διαρκεί από 5 ώρες την ημέρα και πάνω ή 30 ώρες την εβδομάδα. Διευκρινίζεται δε ότι, όταν πρόκειται για πέντε (5) ημέρες απασχόληση την εβδομάδα, αυτή θα πρέπει να παρέχεται επί έξι ώρες την ημέρα, ώστε να συμπληρώνονται τουλάχιστον 30 ώρες την εβδομάδα».

23. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρ. 2 παρ. 5 της υπ’ αριθ. 33700/2890/1950 κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Συντονισμού, Εργασίας και Οικονομικών περί αυξήσεως ημερομισθίων ανειδίκευτων και μαθητευομένων εργατών (ΦΕΚ Β΄ 92/16-6-1950, σελ. 583) ορίζονται τα εξής: «αι παρ’ οιονδήποτε εργοδότη κατά πλήρες ωράριο απασχολούμεναι καθαρίστριαι, ων η σχέσις εργασίας διέπεται δια συμβάσεως ιδιωτικού δικαίου, δικαιούνται κατ’ ελάχιστον όριον του ημερομισθίου της ανειδίκευτου εργατρίας. Μείωσις των ωρών εργασίας κατά το 1/4, δι’ οιονδήποτε λόγον, δεν απαλλάσσει τον εργοδότην της υποχρεώσεως καταβολής του ανωτέρω ημερομισθίου». Σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, η οποία εξακολουθεί να ισχύει, αφού δεν προκύπτει η κατάργησή της από μεταγενέστερη διάταξη, οι εργαζόμενοι καθαριότητας που απασχολούνται από οιονδήποτε εργοδότη με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου, δικαιούνται για το πλήρες ωράριο εργασίας (8ωρο) ή για ωράριο που

Αριθμός απόφασης: 286/2022

είναι ελαττωμένο κατά το 1/4, ήτοι για απασχόληση τουλάχιστον επί 6 ώρες ημερησίως, ως κατώτατο όριο αμοιβής, την πλήρη αμοιβή που προβλέπεται για τους ανειδίκευτους εργάτες (ΑΠ 811/2012, σκ. 4, ΕφΠειρ 770/2018, 51/2018, 414/2016). Η ανωτέρω διάταξη αποσκοπεί στην εξασφάλιση ότι οι μερικώς απασχολούμενοι κατά το ¼ του πλήρους ωραρίου εργαζόμενοι καθαριότητας θα λαμβάνουν, σε κάθε περίπτωση, το διά των εκάστοτε ΕΓΣΣΕ προβλεπόμενο ελάχιστο ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη πλήρους απασχόλησης (ΕφΠειρ 770/2018, σκ. 3), καθόσον η μείωση των ωρών εργασίας κατά το ¼ για οιοδήποτε λόγο (πχ ατομική σύμβαση εργασίας) δεν απαλλάσσει τον εργοδότη από την υποχρέωση καταβολής αυτού (βλ. Σταύρος Δημητριάδης, *Μισθολογική και κοινωνικοασφαλιστική αντιμετώπιση καθαριστών – καθαριστριών*, ΔΕΝ, τ. 1742, 1-15 Νοεμβρίου 2018, σελ. 1353 επ.). Εξάλλου, όσον αφορά την κοινωνικοασφαλιστική αντιμετώπιση των ανωτέρω συμβάσεων, οι ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων καθαριότητας που απασχολούνται με ωράριο εργασίας έξι (6) ωρών ημερησίως και τουλάχιστον πέντε (5) ημερών εβδομαδιαίως, ήτοι με καθεστώς πλήρους απασχόλησης, θα πρέπει να υπολογίζονται επί τη βάση του ελάχιστου νομοθετημένου ημερομισθίου εργατοτεχνίτη, το οποίο δικαιούνται αυτοί να λαμβάνουν, και όχι επί τυχόν μειωμένων καταβαλλόμενων αποδοχών, διότι η καταβολή αυτή δεν είναι νόμιμη στο μέτρο που οι τελευταίες υπολείπεται των κατά τα άνω νόμιμων αποδοχών (βλ. Σταύρος Δημητριάδης, ο.π., με παραπομπή στην ΣΤΕ 4493/2001).

24. Επειδή, η Διακήρυξη ορίζει, συναφώς με τον κρινόμενο λόγο της προδικαστικής προσφυγής, τα εξής «1.6 Αρχές εφαρμοζόμενες στη διαδικασία σύναψης. Οι οικονομικοί φορείς δεσμεύονται ότι: α) τηρούν και θα εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την εκτέλεση της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν, τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της

Αριθμός απόφασης: 286/2022

ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους [...]. 4.3 Όροι εκτέλεσης της σύμβασης.
4.3.1 Κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. [...] Επιπρόσθετα ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος καθ' όλη της διάρκεια της σύμβασης να τηρεί τα οριζόμενα στο άρθρο 68 του ν. 3863/2010 (Α' 115), ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει [...].
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Αναλυτική Περιγραφή Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου της Σύμβασης. ΜΕΡΟΣ Α -ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ. ΦΥΣΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ. Απαιτήσεις και Τεχνικές Προδιαγραφές του αντικειμένου της σύμβασης. [...] ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ.

Οι ώρες λειτουργίας της Υπηρεσίας είναι από τις 07:00 έως 21:00 σε πενθήμερη βάση. Για το λόγο αυτό ο καθημερινός καθαρισμός θα πραγματοποιείται ως εξής:

- ΠΡΩΙΝΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ
- ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ
- ΟΠΟΤΕ ΑΛΛΟΤΕ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ..

I). ΠΡΩΙΝΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ

Σε κάθε όροφο (Ισόγειο - 4ος) θα παραβρίσκεται ένα άτομο (σύνολο ατόμων πέντε (5)) με πλήρη απασχόληση από 07:00 έως 15:00 που θα ασχολείται με την καθαριότητα των παρακάτω: [...]

Επιπρόσθετα ένα (1) άτομο με πλήρη απασχόληση από 07:00 έως 15:00 θα ασχολείται με την καθαριότητα των παρακάτω: [...]

Συνολικός αριθμός εργαζομένων για το πρωινό καθημερινό καθαρισμό: έξι (6) άτομα.

II). ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ

Για τον απογευματινό καθημερινό καθαρισμό θα απασχολούνται κατ' ελάχιστο έντεκα (11) άτομα με μερική απασχόληση από 15:00 έως 21:00 και θα ασχολούνται με την καθαριότητα των παρακάτω με ιδιαίτερη προσοχή και σχολαστικότητα: [...]».

Αριθμός απόφασης: 286/2022

25. Επειδή, από τον συνδυασμό των προπαρατεθεισών διατάξεων της ΚΥΑ 33700/2890/1950 και της ΥΑ Φ10221/οικ.26816/929/2011, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν και με την υπ' αριθ. 27/2012 Εγκύκλιο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, προκύπτει ότι εργαζόμενοι καθαριότητας που απασχολούνται για έξι (6) ώρες ημερησίως επί πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα, ήτοι τουλάχιστον τριάντα (30) ώρες εβδομαδιαίως, όπως στην κρινόμενη περίπτωση, νοούνται ως εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης και εξομοιώνονται μισθολογικά και κοινωνικοασφαλιστικά με αυτούς, δικαιούμενοι το πλήρες ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη επί του οποίου υπολογίζονται και οι αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές. Περαιτέρω, εργαζόμενοι και εργαζόμενες καθαριότητας απασχολούμενοι για έξι (6) ώρες ημερησίως επί πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα (πλην των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις προπαρατεθείσες διατάξεις βάσει του χώρου απασχόλησης) υπάγονται στο καθεστώς των βαρέων και ανθυγιεινών εργασιών (πρβλ. ΑΕΠΠ 51/2020, σκ. 27 επ. και σκ. 39, 1239/2021, σκ. 20, 949/2021, σκ. 33 επ.). Τέλος, ενόψει της κατά τα άνω μισθολογικής και κοινωνικοασφαλιστικής εξομοίωσης των εργαζομένων που απασχολούνται για έξι (6) ώρες ημερησίως επί πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα με τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης, εφαρμοστέο είναι σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις το ποσοστό εισφορών κλάδου ανεργίας που εφαρμόζεται στις συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης, ήτοι ποσοστό μειωμένο κατά 0,48 ποσοστιαίες μονάδες έναντι εκείνου που εφαρμόζεται σε συμβάσεις εργασίας μερικής απασχόλησης (βλ. ανωτέρω σκέψη 21).

26. Επειδή, όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό φάκελο του διαγωνισμού, η παρεμβαίνουσα έχει υποβάλει με τον υποφάκελο οικονομικής προσφοράς της το αρχείο με τίτλο «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ_signed», όπου περιλαμβάνεται οικονομική ανάλυση, σύμφωνα και με το άρθρο 68 Ν. 3863/2010, και δηλώνεται από την παρεμβαίνουσα ότι αυτή προτίθεται να απασχολήσει για την εκτέλεση της σύμβασης σε πενθήμερη βάση, σύμφωνα και με τις προπαρατεθείσες διατάξεις της Διακήρυξης, έξι (6) εργαζόμενους με οκτάωρη ημερήσια απασχόληση και απολαβές (αναγόμενες σε μηνιαία βάση) ποσού 755,15 ευρώ, έντεκα (11) εργαζόμενους με εξάωρη ημερήσια απασχόληση και απολαβές (αναγόμενες σε μηνιαία βάση) ποσού 566,75 ευρώ και έναν (1) επόπτη με τρίωρη ημερήσια απασχόληση και απολαβές

Αριθμός απόφασης: 286/2022

(αναγόμενες σε μηνιαία βάση) ποσού 283,18 ευρώ. Ενόψει των γενομένων δεκτών στην προηγούμενη σκέψη, δηλαδή της κατά νόμο μισθολογικής και κοινωνικοασφαλιστικής εξομοίωσης των εργαζομένων που απασχολούνται για έξι ώρες την ημέρα επί πενθήμερο με τους εργαζόμενους οκτάωρης καθημερινής απασχόλησης, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η παρεμβαίνουσα όφειλε να εφαρμόσει επί των απολαβών των ως άνω έντεκα (11) εργαζομένων, οι οποίοι προβλέπεται να απασχοληθούν με εξάωρη ημερήσια απασχόληση επί πενθήμερο, ποσοστό ασφαλιστικών εισφορών που αντιστοιχεί σε συμβάσεις εργασίας μερικής απασχόλησης, ήτοι 25,17%, έναντι ποσοστού 24,69% που αντιστοιχεί σε συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης είναι νόμω αβάσιμος και, ως εκ τούτου, απορριπτός. Τούτο ισχύει, ανεξαρτήτως του ότι η παρεμβαίνουσα, παρά του ότι επικαλείται στην παρέμβασή της τις προπαρατεθείσες διατάξεις, υπολογίζει εν προκειμένω με την οικονομική προσφορά της τις απολαβές των εργαζόμενων με εξάωρη απασχόληση μειωμένες έναντι των απολαβών των εργαζόμενων με πλήρη απασχόληση, διότι, όπως προεκτέθηκε (βλ. ανωτέρω σκέψη 23), η βάση υπολογισμού των αποδοχών των εργαζομένων από την παρεμβαίνουσα δεν επηρεάζει την υπαγωγή τους στο νόμιμο κοινωνικοασφαλιστικό καθεστώς και, επομένως, και στο αντίστοιχο ποσοστό ασφαλιστικών εισφορών, ήτοι, εν προκειμένω, σε συνολικό ποσοστό 24,69% που βαρύνει συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης. Κατόπιν των ανωτέρω, ο τρίτος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως νόμω αβάσιμος.

27. Επειδή, με τον **τέταρτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται τα εξής: *«Η εταιρεία ‘...’ έχει υπολογίσει στην οικονομική της προσφορά το ποσό των 33,16 € ως κόστος διοικητικής υποστήριξης, το οποίο, ωστόσο, είναι μη νόμιμο διότι σε καμία περίπτωση δεν επαρκεί για να καλύψει το κόστος έκδοσης εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης, το κόστος ιατρού εργασίας & τεχνικού ασφαλείας, το κόστος ασφαλιστήριου, τις στολές προσωπικού κλπ.. Ειδικότερα, αναφορικά με το ελάχιστο νόμιμο κόστος έκδοσης εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης και το ελάχιστο νόμιμο κόστος ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας σημειώνουμε τα εξής:*

Αριθμός απόφασης: 286/2022

- Εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης: Το κόστος έκδοσής της ανέρχεται σε 50,00 € εφόσον εκδοθεί από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το οποίο ανέρχεται σε 1,39 € μηνιαίως.

- Κόστος ιατρού εργασίας & τεχνικού ασφαλείας

Το κόστος των υπηρεσιών τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας είναι υπαρκτό και η υποχρέωση υπολογισμού του προκύπτει ήδη από τον νόμο. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 3850/2010, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών καθαρισμού υπάγονται στην Κατηγορία Β ως προς τον σκοπό απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας. Το άρθρο 21 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζει για την Κατηγορία Β πως για επιχειρήσεις που απασχολούν έως 1.000 εργαζόμενους, όπως η εταιρεία '...' απαιτούνται ανά άτομο, ανά έτος, 2,5 ώρες εργασίας τεχνικού ασφαλείας και 0,6 ώρες ιατρού εργασίας, ήτοι 3,1 ώρες συνολικά ανά έτος και για όσες επιχειρήσεις απασχολούν από 1001 έως 5.000 εργαζόμενους, όπως η εταιρεία μας, απαιτούνται ανά άτομο, ανά έτος 1,5 ώρες εργασίας τεχνικού ασφαλείας και 0,6 ώρες ιατρού εργασίας, ήτοι 2,1 ώρες συνολικά ανά έτος.

Ο αριθμός των εργαζομένων που θα απασχοληθεί στο έργο ανέρχεται σε 18 εργαζόμενους και άρα, για την απασχόληση ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας, θα πρέπει τουλάχιστον να επιμερισθούν στο νυν διοικητικό κόστος της ανωτέρω εταιρείας που απασχολεί κάτω από 1.001 άτομα ετησίως 10,8 ώρες (18 x 0,6 ώρες) εργασίας ιατρού εργασίας και 45 ώρες (18 x 2,5 ώρες) τεχνικού ασφαλείας και συνολικά 55,80 ώρες εργασίας ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας ανά έτος. Αν το κόστος των ωρών αυτών υπολογιστεί με βάση το κόστος υπαλλήλου χωρίς προϋπηρεσία, ήτοι 6,13 ευρώ ανά ώρα, ανέρχεται μόνο του τουλάχιστον σε 342,05 ευρώ ετησίως, ήτοι τουλάχιστον στο ποσό των 28,50 ευρώ μηνιαίως.

Το σκεπτικό αυτό και το είδος αυτό του υπολογισμού έχει υιοθετήσει ήδη η ΑΕΠΠ (βλ. απόφαση 1392, 1393/2020) και έχει κριθεί νόμιμος από το Συμβούλιο της Επικρατείας (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 288/2020 και ΣΤΕ 602/2021).

Επομένως σύμφωνα με την ανωτέρω ανάλυση, μόνο το κόστος έκδοσης εγγυητικής καλής εκτέλεσης και το κόστος ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας ανέρχεται σε 29,89 ευρώ μηνιαίως.

Σ' αυτό το κόστος πρέπει να συμπεριληφθεί αναλογία για το υπό ανάθεση έργο του κόστους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου της ανωτέρω

Αριθμός απόφασης: 286/2022

εταιρείας, καθώς επίσης και το κόστος της μελέτης επαγγελματικού κινδύνου που απαιτεί ρητά η Διακήρυξη, αλλά και το κόστος των στολών και ΜΠΑ και τα λοιπά κόστη διοικητικής υποστήριξης.

Ειδικότερα:

- Κόστος Μελέτης Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου

Η Διακήρυξη προβλέπει ρητά στους Ειδικούς Όρους της σελίδας 53 ότι 'Ο οικονομικός φορέας πριν την ανάληψη των καθηκόντων του θα πρέπει να προσκομίσει: I. Αντίγραφο Μελέτης Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου (Μ.Ε.Ε.Κ.) που έχει εκπονήσει για τις εργασίες που εκτελεί στο κτήριο. II. Ενυπόγραφη κατάσταση των εργαζομένων ότι έχουν εκπαιδευτεί και έχουν λάβει γνώση στα αναφερόμενα της Μ.Ε.Ε.Κ.. III. Αντίγραφο παράδοσης – παραλαβής μέσω ατομικής προστασίας από κάθε εργαζόμενο'.

Είναι σαφές, επομένως, ότι ο ανάδοχος πρέπει να έχει εκπονήσει Μελέτη Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου για το συγκεκριμένο έργο, η οποία θα βαρύνει εξ' ολοκλήρου το κόστος αυτού. Μια αξιόπιστη σχετική Μελέτη κοστίζει κατ' ελάχιστον 1.000 ευρώ και επομένως 27,77 ευρώ μηνιαίως. Σημειώνεται ότι η εταιρεία μας έχει υπολογίσει για την εκπόνηση της δικής της το ποσό των 1.500 ευρώ. Ακόμα και στην υποθετική περίπτωση, ωστόσο, που η εν λόγω εταιρεία είχε υπολογίσει για την εκπόνηση της σχετικής Μελέτης το ποσό των 500,00 ευρώ, ούτε τότε θα επαρκούσε για την κάλυψη του σχετικού κόστους το ποσό των 33,16 ευρώ μηνιαίως που δήλωσε στην προσφορά της, διότι η μηνιαία αναλογία του ανωτέρω ποσού των 500,00 ευρώ είναι 13,88 ευρώ. Εάν αυτό το ποσό προστεθεί στο ποσό των 29,89 ευρώ [κόστος έκδοσης εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης και κόστος ιατρού εργασίας – τεχνικού ασφαλείας], προκύπτει ως άθροισμα το ποσό των 43,77 ευρώ μηνιαίως, που υπερβαίνει το μηνιαίο διοικητικό κόστος που δήλωσε η ανωτέρω εταιρεία. Οποιοσδήποτε ισχυρισμός δε περί κόστους της σχετικής μελέτης κατώτερου του ποσού των 500,00 ευρώ πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, με βάση την κοινή πείρα και τους κανόνες της αγοράς, καθώς οι εν λόγω μελέτες συντάσσονται από ειδικούς επιστήμονες, απαιτούν τεκμηρίωση και ώρες δουλειάς.

- Κόστος στολών εργασίας

Το κόστος στολών εργασίας ακόμα και στην ευνοϊκότερη των περιπτώσεων δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού των 30,00 ευρώ ανά

Αριθμός απόφασης: 286/2022

στολή. Επομένως, για το υπό ανάθεση έργο στο οποίο θα απασχοληθούν 18 άτομα, το κόστος στολών κατ' ελάχιστον ανέρχεται στο ποσό των 540,00 ευρώ, ήτοι στο ποσό των 15,00 ευρώ μηνιαίως (= 540,00 € / 36 μήνες).

Προστιθέμενο, όμως, αυτό το ποσό στα ανωτέρω μηνιαία κόστη υπερβαίνει το ποσό των 33,16 ευρώ μηνιαίως που δήλωσε η εταιρεία '...' ως διοικητικό κόστος.

Σε όλα τα ανωτέρω, επαναλαμβάνουμε ότι πρέπει απαραίτητως να προστεθεί και το κόστος αναλογίας ασφαλιστηρίου συμβολαίου.

Σημειώνεται ότι η εταιρεία μας, η οποία είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου και λόγω του όγκου της δραστηριότητάς της και του κύκλου εργασιών της επιτυγχάνει ευνοϊκές τιμές από τους προμηθευτές της, έχει δηλώσει διοικητικό κόστος ποσού 150,00 ευρώ μηνιαίως, το οποίο υπερβαίνει κατά πολύ το ποσό των 33,16 ευρώ που έχει δηλώσει η εταιρεία '...'.
...

Μη νομίμως, επομένως, η Αναθέτουσα Αρχή έκρινε ως παραδεκτή την προσφορά της εταιρείας «...», άλλως και όλως επικουρικά, μη νομίμως δεν την κάλεσε σε διευκρινίσεις κατά το άρθρο 88 παρ. 1 του ν. 4412/2016 παρά το γεγονός ότι το διοικητικό κόστος που υπολόγισε είναι ασυνήθιστα χαμηλό, και για τους λόγους αυτούς η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί».

Η παρεμβαίνουσα αντιτάσσει ως προς τα ανωτέρω τα εξής: «Στην προκειμένη περίπτωση, όσον αφορά το διοικητικό κόστος δήλωσα στην οικονομική μου προσφορά ότι ανέρχεται συνολικά σε 33,16 € μηνιαίως, ήτοι 1.193,76 € για όλη τη διάρκεια της σύμβασης. Το παραπάνω ποσό διοικητικού κόστους απέχει μακράν του μηδενικού και σε καμία περίπτωση δεν είναι τόσο χαμηλό ώστε να μπορεί να εξομοιωθεί με μηδενικό ή να τίθεται αμφιβολία ως προς τη δυνατότητα εκτέλεσης της σύμβασης. Το ποσό του κόστους αναλωσίμων είναι αρκετά υψηλό, σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, και ορθά η αναθέτουσα αρχή, μετά από μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές 'φαίνονται' υπερβολικά χαμηλές έκρινε ότι δεν εγείρονται αμφιβολίες ως προς το ύψος του εν λόγω κονδυλίου και ότι συνεπώς δεν όφειλε να ζητήσει διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της οικονομικής προσφοράς μου. Έτσι, η αναθέτουσα κατ' ενάσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, και χωρίς να υπερβεί τα άκρα όρια αυτής, έκρινε ότι εν όψει του ύψους του συγκεκριμένου κονδυλίου, η οικονομική προσφορά μου

Αριθμός απόφασης: 286/2022

δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή, και ότι μπορεί να συνεχίσει τη διαγωνιστική διαδικασία (πρβ. προαναφερθείσες απόφ. -392/15, σκ. 88 και T- 752/15, σκ. 71).

Εν προκειμένω, μάλιστα, η οικονομική προσφορά μου δεν έχει συμπεριλάβει μηδενικό ή αμελητέο, αλλά σημαντικό για τα δεδομένα της προκειμένης σύμβασης και τη συσχέτισή τους με τις δυνατότητες και την αποδεικνυόμενη λειτουργία, οργάνωση και δομή της εταιρίας μου διοικητικό κόστος, το οποίο παρίσταται κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής, εύλογο ώστε να καλύπτονται οι λειτουργικές ανάγκες εκτελέσεως της σύμβασης, και πάντως σε καμία περίπτωση ασυνήθιστα χαμηλό, σε βαθμό που να μπορεί να θεωρηθεί ότι η ενάσκηση της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής να μην θεωρήσει ασυνήθιστα χαμηλό το ύψος της οικονομικής προσφοράς μου έλαβε χώρα καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής της ευχέρειας (βλ. ΔΕφαΘ 380/2020, ΔΕφ Θεσ/νίκης 118/2020, ΑΕΠΠ 1644/2020, 1666/2020, 1329/2019). Συνεπώς, ο σχετικός λόγος προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν περαιτέρω οι επιμέρους υπολογισμοί στους οποίους προβαίνει η προσφεύγουσα. Ωστόσο σε κάθε περίπτωση, και απαντώντας στους ειδικότερους ισχυρισμούς που προβάλλει η προσφεύγουσα ως προς τη νομιμότητα του υπολογισμού του διοικητικού κόστους λεκτέα τα κάτωθι:

Το διοικητικό κόστος περιλαμβάνει:

A. 50€ έξοδα εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης (<https://www.tpd.gr/i-eggyodotiki-parakatathiki-diaferai-tis-eggyitikis-epistolis-trapezis/>

‘ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΓΓΥΟΔΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗΣ’) (βλ. συνημμένο έγγραφο για εγγυητική επιστολή)

B. Για το κόστος του τεχνικού ασφαλείας και του γιατρού εργασίας καθώς και της μελέτης έκθεσης εκπόνησης του έργου σε περίπτωση που αναλάβω και εκτελέσω το έργο, δεν έχω επιπλέον κόστος (βλ. συνημμένη την από 10.01.2022 Υ/Δ)

Γ. Για το ασφαλιστήριο συμβόλαιο, δεν έχω κόστος διότι έχω ασφαλιστήριο συμβόλαιο αστικής ευθύνης που καλύπτει συνολικά την επιχείρησή μου (βλ. συνημμένο ασφαλιστήριο γενικής αστικής ευθύνης)

Δ. Για το κόστος των στολών εργασίας που ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι κοστίζουν 30 € η μια επί 18 στολές όσες δηλαδή είναι τα άτομα δηλαδή σύνολο

Αριθμός απόφασης: 286/2022

540 €, προσκομίζω τιμολόγια πρόσφατων αγορών ρούχων εργασίας προς 6,90€ και 7,50€ ανά τεμάχιο που αποδεικνύουν ότι το πραγματικό κόστος αγορών στολών εργασίας είναι ανά τεμάχιο 7,50€ (συνεπώς 18 άτομα - τεμάχια επί 7,5€ το τεμάχιο, σύνολο 135€ (βλ. συνημμένα τιμολόγια αγοράς)

Ε. Αναφορικά με τα Μέτρα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) αυτά είναι μόνον τα παπούτσια ασφαλείας, των οποίων η τιμή στην αγορά ξεκινά από 12,5€, άρα 12,5€ το ζεύγος επί 18 άτομα, σύνολο 225€ (βλ. συνημμένα τιμολόγια αγοράς).

ΣΤ. Απομένει για το Διοικητικό κόστος και γραμματειακή υποστήριξη υπόλοιπο 783,76€.

Στην προσφορά μου υπολογίζω 33,16€ διοικητικό κόστος μηνιαίως, ήτοι 1.193,76 € για όλη τη διάρκεια της σύμβασης (36 μήνες).

Προσθέτοντας τα ανωτέρω κόστη:

- 50€ εγγυητική καλής εκτέλεσης
- 135€ στολές εργασίας
- 225€ παπούτσια εργασίας
- 783,76€ διοικητικά έξοδα - γραμματειακή υποστήριξη και κ.α.

Σύνολο 1.193,76€ για όλη τη διάρκεια της σύμβασης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω το διοικητικό κόστος ποσού 1.193,76€ που έχω υπολογίσει στην προσφορά μου υπερκαλύπτει τα σχετικά έξοδα και συνεπώς πρέπει να απορριφθεί ως παντελώς αβάσιμος και ο σχετικός ισχυρισμός της προσφεύγουσας».

28. Επειδή, η Διακήρυξη προβλέπει συναφώς με τον κρινόμενο λόγο αποκλεισμού τα εξής: «2.4.4 Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά». Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών. Η Οικονομική Προσφορά συντάσσεται με βάση το αναγραφόμενο στην παρούσα κριτήριο ανάθεσης, ήτοι την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και επί ποινή αποκλεισμού σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας Διακήρυξης. Δεδομένου ότι στην ειδική ηλεκτρονική φόρμα που παράγει το σύστημα δεν μπορεί να αποτυπωθεί αναλυτικά η οικονομική προσφορά, ο προσφέρων θα επισυνάψει υποχρεωτικά στον (υπο)φάκελλο “οικονομική προσφορά” την ηλεκτρονική οικονομική προσφορά του ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη και τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία (σύμφωνα με το υπόδειγμα που υπάρχει στο Παράρτημα

Αριθμός απόφασης: 286/2022

III της παρούσας διακήρυξης) σε μορφή pdf. Οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς επί ποινή αποκλεισμού, υποχρεούνται να τηρήσουν τις διατάξεις του άρθρου 68 του ν. 3863/2010, ως τροποποιήθηκε και ισχύει και να αναφέρουν ρητώς στην οικονομική προσφορά τους, εκτός των άλλων τα εξής: α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο. β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας. γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων. ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά. στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο. Τα ανωτέρω στοιχεία, επί ποινή αποκλεισμού, εξειδικεύονται σε χωριστό κεφάλαιο της οικονομικής προσφοράς τους. Πρέπει επίσης να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. [...] 3.1.2 Αξιολόγηση προσφορών. Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών μέσω των αρμόδιων πιστοποιημένων στο Σύστημα οργάνων της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κειμένων διατάξεων. [...] Εάν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 ν. 4412/2016.Επισημαίνεται ότι η εκτίμηση και τα σχετικά αιτήματα προς τους προσφέροντες για την παροχή εξηγήσεων σχετικά με το αν μία προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή εναπόκεινται στην κρίση είτε της Επιτροπής Διαγωνισμού, κατά την αξιολόγηση των υποβληθεισών προσφορών, είτε του αποφαινομένου οργάνου της αναθέτουσας αρχής, κατά τη διαδικασία έγκρισης του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού. Σε κάθε περίπτωση η κρίση της αναθέτουσας αρχής σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και την αποδοχή ή όχι των σχετικών εξηγήσεων εκ μέρους των προσφερόντων ενσωματώνεται στην ως κατωτέρω ενιαία απόφαση». Τέλος, μεταξύ των

Αριθμός απόφασης: 286/2022

υποχρεώσεων του αναδόχου, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι, περιλαμβάνονται και οι εξής: «3. Οι υπάλληλοι καθαρισμού θα φορούν στολές υπηρεσίας με το διακριτικό σήμα της εταιρείας. [...] 5. Ο οικονομικός φορέας πριν την ανάληψη των καθηκόντων του θα πρέπει να προσκομίσει: Ι. Αντίγραφο Μελέτης Εκτίμησής Επαγγελματικού Κινδύνου (Μ.Ε.Ε.Κ.) που έχει εκπονήσει για τις εργασίες που εκτελεί στο κτήριο. ΙΙ. Ενυπόγραφη κατάσταση των εργαζομένων ότι έχουν εκπαιδευτεί και έχουν λάβει γνώση στα αναφερόμενα της Μ.Ε.Ε.Κ.».

29. Επειδή, η υποχρέωση των οικονομικών φορέων να προϋπολογίζουν εύλογο ποσό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους δεν προσδιορίζεται ειδικότερα ως προς το ελάχιστο ύψος του με συγκεκριμένες διατάξεις του νόμου ή της Διακήρυξης. Εφόσον, συνεπώς, είτε η αναθέτουσα αρχή είτε, μετά την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, η ΑΕΠΠ διαπιστώνει ότι ο οικονομικός φορέας υπολόγισε διοικητικό κόστος για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος του οποίου κρίνεται ανεπαρκές (ώστε και η προσφορά να εμφανίζεται ασυνήθιστα χαμηλή), πρέπει να παρέχεται στον οικονομικό φορέα η δυνατότητα, κατά τα οριζόμενα στον σχετικό όρο της Διακήρυξης, να αιτιολογήσει τη σοβαρότητα της προσφοράς του, επικαλούμενος κάθε στοιχείο που μπορεί να δικαιολογήσει τη σύνθεσή της. Ο αποκλεισμός, στην περίπτωση αυτή, του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού κρίνει η ίδια αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρέσχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της προσφοράς του (βλ. ΣΤΕ 601, 602/2021, ΕΑ ΣΤΕ 287, 288/2020).

30. Επειδή, η παρεμβαίνουσα συμπεριέλαβε στην οικονομική της προσφορά κονδύλιο διοικητικού κόστους συνολικού ποσού 1.193,76 ευρώ ολόκληρη τη διάρκεια της σύμβασης τριάντα έξι (36) μηνών, ήτοι 33,16 ευρώ ποσό μηνιαίου διοικητικού κόστους. Η προσφεύγουσα προβάλλει με την προδικαστική προσφυγή της ουσιώδεις, ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς ως προς το ύψος του δηλωθέντος από την παρεμβαίνουσα ποσού διοικητικού κόστους, βάσει των οποίων αυτό φαίνεται ανεπαρκές, με αποτέλεσμα η προσφορά της να εμφανίζεται ως ασυνήθιστα χαμηλή. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα, επικαλούμενη υποχρεώσεις βαρύνουσες τον ανάδοχο της σύμβασης εκ του νόμου, όπως η έκδοση εγγυητικής επιστολής, και η απασχόληση ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας, και, επιπλέον,

Αριθμός απόφασης: 286/2022

υποχρεώσεις που βαρύνουν τον ανάδοχο δυνάμει των προπαρατεθέντων όρων της Διακήρυξης, όπως η χρήση στολών εργασίας με το λογότυπο της εταιρείας από τους εργαζόμενους του αναδόχου και η εκπόνηση μελέτης εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου για το συγκεκριμένο κτίριο, με αντίστοιχη υποχρέωση εκπαίδευσης των εργαζομένων καθαριότητας επ' αυτής, υπολογίζει το διοικητικό κόστος σε 2.116,15 ευρώ για τρία έτη (50 ευρώ για την εγγυητική επιστολή + 1.026,15 ευρώ για ιατρό εργασίας και τεχνικό ασφαλείας απασχολούμενους από εταιρεία του μεγέθους της παρεμβαίνουσας + 500 ευρώ για μελέτη εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου +540,00 ευρώ για στολές εργασίας). Ενόψει των ανωτέρω ισχυρισμών της προσφεύγουσας, οι οποίοι είναι ειδικοί, συγκεκριμένοι και ουσιώδεις θέτοντας υπό αμφισβήτηση την ικανότητα του αναφερόμενου στην προσφορά της παρεμβαίνουσας ποσού να καλύψει συγκεκριμένα κονδύλια τα οποία συγκαταλέγονται στο διοικητικό κόστος, ανακύπτει υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να τους αξιολογήσει και να αιτιολογήσει πλήρως, ειδικώς και σαφώς τυχόν απόφασή της περί αποδοχής της προσφοράς της παρεμβαίνουσας. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή δεν προέβη, αν και εδύνατο παραδεκτώς, σε συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης κατ' άρθρο 365 του Ν. 4412/2016, αντικρούοντας τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας σχετικά με τα κονδύλια που έχει δηλώσει ο παρεμβαίνων στην προσφορά του ως προς το διοικητικό κόστος. Επομένως, δοθέντος ότι, αφενός μεν η προσβαλλόμενη δεν περιλαμβάνει καμία αξιολόγηση ως προς το μη ασυνήθιστα χαμηλό ύψος της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος, αφετέρου η αναθέτουσα αρχή παρέλειψε να απαντήσει στους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, η αρχική της κρίση ότι η προσφορά του παρεμβαίνοντος δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή είναι αναίτιολογήτη και διαμορφώθηκε κατά κακή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας. Κατά την ειδική γνώμη του Μέλους Ε. Αφοκάρδου, η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι η προσφεύγουσα στηρίζεται σε υπολογισμούς του διοικητικού κόστους με αριθμητικά δεδομένα, το ύψος των οποίων σε καμία περίπτωση δεν είναι αντικειμενικώς προσδιορίσιμο και που, ενδεχομένως, ισχύουν βάσει της δική της επιχειρηματικής οργάνωσης και δραστηριότητας και ότι έκρινε ότι το υπολογιζόμενο από την παρεμβαίνουσα διοικητικό κόστος είναι εύλογο. Ωστόσο, η αιτιολογία που η αναθέτουσα αρχή παραθέτει το

Αριθμός απόφασης: 286/2022

πρώτον με τις απόψεις της δεν είναι ειδική, σαφής και πλήρης καθώς δεν αξιολογεί και τους ισχυρισμούς και τα έγγραφα που επικαλείται και προσκομίζει η παρεμβαίνουσα με την παρέμβασή της ώστε να αντικρούσει τους ουσιώδεις ισχυρισμούς της προσφεύγουσας και να αναλύσει για ποιους λόγους έκρινε ως εύλογο το διοικητικό κόστος που υπολογίζει η παρεμβαίνουσα με βάση ειδικώς τα στοιχεία που αυτή προσκομίζει. Επομένως, η αιτιολογία που περιλαμβάνεται στις απόψεις της αναθέτουσας αρχής είναι πλημμελής. Δεδομένου δε ότι η ΑΕΠΠ δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή και να ασκήσει η ίδια το πρώτον την αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την κρίση περί του ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της επίμαχης προσφοράς (πρβλ. ΔΕφΧανίων 28/2021, ΑΕΠΠ 435/2021, σκ. 64), η προσβαλλόμενη πρέπει να ακυρωθεί λόγω έλλειψης αιτιολογίας. Σημειώνεται ότι η ακύρωση της προσβαλλόμενης κατά το ως άνω μέρος δεν συνεπάγεται την αυτόματη απόρριψη της προσφοράς της παρεμβαίνουσας (ΑΕΠΠ 1456/2021) αλλά την κλήση αυτής εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής για αιτιολόγηση της προσφοράς της κατά το άρθρο 88 παρ. 1 του ν. 4412/2016, κατ' αποδοχή του οικείου επικουρικά προβαλλόμενου αιτήματος της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής. Ως εκ τούτου, ο τέταρτος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός, και η προσβαλλόμενη να ακυρωθεί κατά τα άνω.

31. Επειδή, γίνεται δεκτή η εισήγηση στο σύνολό της.

32. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

33. Επειδή, η παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί.

34. Επειδή, σε συνέχεια της σκέψης 32, το καταβληθέν από την προσφεύγουσα παράβολο πρέπει να επιστραφεί.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου στην προσφεύγουσα.

Αριθμός απόφασης: 286/2022

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2022 και εκδόθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ελευθερία Καλαμιώτη

Φωτεινή Μαραντίδου